

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet om:

Handlingsplan for håndtering af jordflytning og bygge- og anlægsaffald

28. januar 2026

En række sager, som i de senere år blandt andet er kommet frem i programmerne ”Den Sorte Svane” og ”Marken er giftig”, har vist, at der er store udfordringer, når jord flyttes rundt i Danmark. Dokumentarerne har vist, at nuværende regler og kontrol ikke har været tilstrækkelige. Der bør derfor igangsættes tiltag, der direkte adresserer de huller, der er blev udnyttet, og som skaber større gennemsigtighed, ensartethed og konsekvens i håndteringen af jord samt bygge- og anlægsaffald.

Regeringen og Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet (herefter aftaleparterne) er derfor enige om at styrke kontrollen med håndtering af jordflytning - bortskaffelse og anvendelse af overskudsjord - og mindske risikoen for snyd med overskudsjord samt bygge- og anlægsaffald i Danmark.

Aftaleparterne er enige om, at der er behov for en opstramning af indsatsen, når jorden skal bortskaffes, både i forhold til dem, der flytter jorden, dem, der modtager jorden, og dem, der står for transport af jorden. Samtidig skal overskudsjord også fremadrettet kunne håndteres effektivt, både praktisk og administrativt, så det sikres, at der også fremover er en konkurrencedygtig sektor for overskudsjord.

Aftaleparterne lægger vægt på, at det ikke skal kunne betale sig at svindle med overskudsjord og bygge- og anlægsaffald. Aftaleparterne er enige om, at der skal være fokus på at øge sporbarheden af den jord og bygge- og anlægsaffald, der flyttes.

Aftaleparterne er desuden enige om, at de miljø- eller sundhedsskadelige risici ved deponering af jord på områder, der er sårbare for udvaskning af forurenende stoffer til vores grundvand, skal undersøges med henblik på at vurdere behovet for nye tiltag.

Aftalepartnerne er derfor enige om at gennemføre en handlingsplan med 15 konkrete indsatser, som skal bidrage til at forhindre ulovlig flytning og deponering af jord og skabe ensartede og gennemsigtige rammer for administration og kontrol i hele landet.

Indsatserne sker på tre centrale indsatsområder:

- Øget sporbarhed
- Skærpet kontrol og ensartet praksis
- Øget håndhævelse ift. bøde- og straffniveauer

Øget sporbarhed

I dag er det vanskeligt for myndighederne at følge jordstrømme på tværs af kommunegrænser, hvilket giver risiko for ulovlig deponering og forurening.

For at styrke sporbarheden ved flytning af jord er aftaleparterne enige om at igangsætte følgende indsatser:

1) Fælles IT-løsning

Der udvikles en national, fælles offentlig IT-løsning, som skal samle og dele data om jordflytninger og transport af bygge- og anlægsaffald på tværs af aktører og kommuner. IT-løsningen skal sikre ensartede datastandarder, lette kommunernes sagsbehandling, understøtte kontrol og tilsyn samt se på muligheden for at fjerne affaldsbehandlingsanlægs dobbeltindberetning af bygge- og anlægsaffald til Miljøstyrelsen.

Det skal også undersøges, hvordan systemet kan håndtere digitale prøvesvar direkte fra laboratorier til et fælles register, så analyser kan dokumenteres automatisk, og snyd dermed kan forebygges.

Der er afsat 17,6 mio. kr. i perioden 2026-2029 til forberedelse af projektet.

2) Vurdering af krav om anmeldelse af al jord

Aftaleparterne har et ønske om, at flere jordflytninger kan spores, og at der er større kendskab til mængden af jord, der flyttes, men det skal ske under hensyntagen til byrderne for kommuner og erhvervsliv.

Aftaleparterne er derfor enige om, at alle jordflytninger over en hvis bagatelgrænse, som flyttes over en matrikelgrænse, og som ikke allerede er omfattet af kravet om anmeldelse, skal registreres, så der er viden om, hvor jorden kommer fra, mængden af jord, samt hvor den udlægges. Ved registrering af jorden er der ikke automatisk et krav om test af jorden, som der er ved anmeldelse af jord. Krav om registrering vurderes at ville kræve en ændring af jordforureningsloven.

Miljøstyrelsen gennemførte desuden i 2025 en jordstrømsanalyse, som kortlægger mængderne af jord, der flyttes. Analysen skal sammen med en kommende konsekvensvurdering danne grundlag for en vurdering af, om der skal stilles krav om anmeldelse af mere jord, der flyttes, end tilfældet er i dag.

Aftaleparterne bliver orienteret om analysens og konsekvensvurderingens resultater, når disse foreligger, og tager medio 2026 på baggrund af den gennemførte analyse og konsekvensvurderingen stilling til, om der skal indføres udvidede krav om anmeldelse af jordflytninger.

Skærpet kontrol og ensartet praksis

I dag er der store forskelle i administration af reglerne på tværs af kommunerne. Dette kan skabe uensartet praksis i forskellige kommuner og risiko for mangelfuld kontrol.

Aftaleparterne er derfor enige om, at kontrollen skal styrkes, så der sikres en mere ensartet og effektiv praksis for håndtering af jord gennem følgende indsatser:

3) Rammer for anvendelsen af jord - forskningsprojekt om påvirkningen fra jord udlagt på sårbare grundvandsdannende områder

Aftaleparterne er enige om, at første skridt i arbejdet med at fastlægge rammerne for anvendelse af overskudsjord på tværs af landet skal fokusere på at beskytte drikkevandet mod påvirkning fra miljøfarlige stoffer i udlagt jord.

Beskyttelse af de sårbare grundvandsdannende områder håndteres også i *Aftale om et Grønt Danmark* af 24. juni 2024, hvor det bl.a. fremgår at ”Der skal senest i 2027 tages konkret stilling til, hvordan der på baggrund af drikkevandskortlægningen sikres en samlet beskyttelse af de sårbare grundvandsdannende områder.”

Aftaleparterne er enige om, at begrænsninger af udlægning af forurenede jord på sårbare grundvandsdannende områder skal indgå som et element i den samlede beskyttelse, og aftaleparterne inviteres med til den konkrete stillingtagen på baggrund af drikkevandskortlægningen.

Miljø- og Ligestillingsministeriet gennemfører i 2026-2027 et forskningsprojekt, der skal analysere påvirkningen fra jord, der udlægges i sårbare grundvandsdannende områder. Det skal sikres, at projektet bidrager til et solidt fagligt grundlag for at vurdere risikoen for udvaskning af forurenende stoffer og behovet for et eventuelt forbud eller fastsættelse af skærpede krav, så drikkevandet beskyttes bedst muligt samtidig med, at der kan udvikles ensartede og relevante kriterier for anvendelsen af jord på landsplan ud fra et videnskabeligt funderet grundlag.

Aftaleparterne indkaldes til løbende orientering om projektet og anden relevant ny viden på området og vil løbende kunne drøfte, om der er grundlag for at ændre den eksisterende regulering om udlægning af jord på sårbare grundvandsdannende områder, hvis der er et fagligt grundlag for det.

Aftaleparterne noterer sig, at kommunerne allerede i dag har visse rammer for at tage hensyn til drikkevandet i forbindelse med udlægning af jord. Dette vil indgå i den styrkede vejlednings- og best practice-indsats, der indgår i handlingsplanen. Når der indføres et krav om registrering af alle jordflytninger (over en vis bagatelgrænse), vil kommunerne få bedre mulighed for i fornødent omfang at stille krav om test, eksempelvis i relation til jord, der udlægges på sårbare, grundvandsdannende områder.

4) *Regelændringer*

Der er i dag store forskelle i praksis mellem kommunerne. Aftaleparterne er derfor enige om, at der skal gennemføres regelændringer, der skaber mere smidighed i anmeldelsesprocessen og styrker overblikket for myndighederne med henblik på at skabe klarere og mere effektiv kontrol med jordflytninger.

For at sikre bedre sporbarhed, ensartet administration og enklere håndhævelse på tværs af kommunerne gennemføres følgende ændringer:

- Nye krav til anmeldelsen med tydeligere dokumentation af prøvetagning.
- Fjernelse af undtagelsen om, at modtagekommuner ikke skal orienteres ved om anmeldte jordflytninger til godkendte modtageanlæg.
- Ansvar for anmeldelsen skal placeres entydigt hos én aktør.

Ændringerne gennemføres i relevante bekendtgørelser, og træder i kraft snarest muligt.

Det undersøges, hvordan kulbrinter kan optages på jordflytningsbekendtgørelsens liste over forureningskomponenter. Partierne vil snarest muligt blive forelagt resultaterne af denne undersøgelse, og ændringer vil i muligt omfang blive indarbejdet i bekendtgørelsen.

5) *Skærpede krav til prøvetagere*

Aftaleparterne er enige om, at en korrekt udført prøvetagning ifm. flytning af jord kan være et vigtigt element ift. en korrekt håndtering af forurenede jord, og at dette forudsætter, at prøvetagningen håndteres af kompetente personer. Krav til prøvetagning kan dog også medføre byrder på fx erhvervslivet, og miljøeffekter ved mulige løsninger skal derfor holdes op mod sådanne byrder.

Der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af KL, Danske Regioner, DI samt Miljø- og Ligestillingsministeriet, der udarbejder en analyse af mulige miljøeffekter og økonomiske og administrative byrder ved forskellige løsninger, herunder bl.a. akkrediterings-, certificerings- og tredjeparts-modeller. Analysen præsenteres medio 2026 for partierne, der herefter træffer beslutning om eventuelle nye krav.

6) *Øget vejledningsindsats*

Aftaleparterne er enige om at styrke kommunernes mulighed for effektiv kontrol gennem en øget vejledningsindsats.

Miljø- og Ligestillingsministeriet vil udarbejde og opdatere vejledningsmateriale, der tydeliggør regler, rammer og bedste praksis for håndtering af jordflytninger og anvendelse af overskudsjord. Formålet er at skabe et fælles grundlag, der gør det nemmere for kommunerne at føre ensartet og effektivt tilsyn i hele landet. Der vil i vejledningen være et særskilt fokus på at sikre en ensartet national praksis ift. kategoriseringen af jord, herunder ift. kulbrinter og PFAS.

Vejledningsmaterialet udarbejdes, så det kan udsendes samtidig med, at bekendtgørelsesændringerne træder i kraft.

7) *Øget myndighedssamarbejde*

For at understøtte en ensartet praksis og bedre koordinering etableres et fast forum for dialog om jordflytning. Staten, kommunerne/KL, Danske Regioner og branchen skal her løbende drøfte udfordringer og muligheder for at styrke kontrol og håndhævelse. Forummet skal bidrage til at finde fælles løsninger, fremme erfaringsudveksling og skabe større forudsigelighed og gennemsigtighed i administrationen.

Miljø- og Ligestillingsministeriet indkalder til første møde i forummet i 2025.

8) *Import af forurenede jord*

Der gennemføres en juridisk analyse af, hvorvidt der er muligt at skærpe den danske implementering af EU's affaldsdirektivs og affaldstransportforordningens regler om import af forurenede jord. Partierne vil på baggrund af analysen, der præsenteres medio 2026, drøfte, om der er grundlag for en skærpet indsats.

9) *Selektiv nedrivning (bygge- og anlægsaffald)*

Indsatsen for selektiv nedrivning indeholder bl.a. et kompetenceløft af bygherrer og nedrivningsvirksomheder, som bl.a. skal bidrage til at sikre en miljømæssigt bedre sortering og håndtering af byggeaffald.

Med indsatsen for selektiv nedrivning indføres desuden krav om, at virksomheder, der udfører nedrivning af bygninger på 250 m² eller derover, skal autoriseres, hvorved der placeres et strafansvaret hos nedriver.

Kravet er trådt i kraft den 1. juli 2025.

10) Styrket affaldstilsyn (bygge- og anlægsaffald)

Indsatsen for styrket affaldstilsyn indeholder bl.a. tilsyn af sortering og håndtering af affald på bygge- og nedrivningspladser og affaldstilsyn på affaldsbehandlingsanlæg, som centrale værktøjer til at sikre korrekt sortering og håndtering af affald.

Det styrkede affaldstilsyn er trådt i kraft den 1. januar 2026.

11) Best-practices for administrationen og håndhævelse af regler for jordhåndtering og bygge- og anlægsaffald i kommunerne

Aftaleparterne noterer, at kommunerne vil bidrage til indsatsen ved at udbrede best-practices. Gennem netværk, webinarer og erfaringsudveksling skal kommunerne opnå en fælles forståelse af krav og procedurer. Formålet er at skabe en mere ensartet, effektiv og forudsigelig sagsbehandling og tilsynspraksis på tværs af hele landet.

Øget håndhævelse ift. bøde- og straffniveauer

Aftaleparterne er enige om, at overtrædelse af reglerne for håndtering af jord skal have tydelige konsekvenser. Derfor gennemføres følgende initiativer:

12) Skærpede straffe for lovovertrædelser

For at skabe klarhed om passende bødeniveauer, reducere usikkerhed i håndhævelsen og sende et klart signal om, at miljøkriminalitet ikke skal kunne betale sig, er aftaleparterne enige om, at sanktionerne for overtrædelser af reglerne om jordflytning samt reglerne om bygge- og anlægsaffald skal præciseres og skærpes.

Miljøministeren vil i 2026 fremsætte lovforslag om ændring af jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven.

13) Øget vejledning om håndhævelse og straf

Aftalepartnerne er enige om, at der - også før en lovændring træder i kraft - skal ske en indsats for at hjælpe kommunerne med en mere effektiv håndhævelse af reglerne, herunder at sager dokumenteres korrekt, og der sikres effektivt samarbejde med politiet for at sikre en konsekvent håndhævelse.

Miljø- og Ligestillingsministeriet udarbejder en styrket vejledning til kommunerne om håndhævelse og straf for at støtte deres arbejde både før og efter en lovændring.

Vejledningsmaterialet udsendes primo 2026.

14) Udbredelse af best-practices for håndhævelse i kommunerne

Aftaleparterne noterer, at kommunerne vil bidrage til indsatsen ved at arbejde for at udbrede best practices for håndhævelse på tværs af kommunerne. Dette skal understøtte en mere ensartet og effektiv kontrol i hele landet ved at dele erfaringer,

gode eksempler og praktiske løsninger, så kommunerne får bedre redskaber til at håndtere svindel med jord og byggeaffald.

Den fremtidige anvendelse af jord

15) Analyse af "Jord som ressource"

Der flyttes hvert år store mængder jord både lokalt og på tværs af kommunegrænser i Danmark. Dette har betydelige miljø- og klimamæssige omkostninger, og samtidigt forventes efterspørgslen efter råstoffer at være stigende, hvorfor der ses øget behov for bæredygtig forvaltning og for at kunne genanvende råstoffer i bygge- og anlægsprojekter. Men ofte betragtes jord som affald frem for som en ressource, der kan udnyttes lokalt til eksempelvis bygge- og anlægsprojekter og klimasikring og som erstatning for andre råstoffer, der skal udgraves.

Aftalepartierne er enige om at det nedsatte faste forum for øget myndighedssamarbejde også får til opgave at have indledende drøftelser om arbejdet med en langsigtet, samlet strategi, som skal bidrage til at styrke beskyttelsen og bæredygtig forvaltning af jordressourcerne, samt anvendelse af jord som en ressource i Danmark. Forummet skal drøfte hvad en sådan strategi bør indeholde herunder perspektiver, barrierer og muligheder for at erstatte primære råstoffer med overskudsjord, og sammenhængen med råstofplanlæg og jordregulativer. Forummets arbejde skal præsenteres for Miljøministeriet og aftalekredsen.

Opfølgning på aftalen

Aftaleparterne orienteres løbende om relevant fremdrift i indsatsen, og miljøministeren giver mindst en gang årligt aftaleparterne en samlet status for initiativerne.

Aftalen har karakter af en stemmeaftale, hvorved aftaleparterne forpligter sig til at stemme for de lovændringer, der er nødvendige for at gennemføre aftalen.